E 56/2022
Erityisasiantuntija, Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV kirjallinen asiantuntijalausunto 9.5.2022

E 56/2022 vp Valtioneuvoston selvitys: EU:n kestävän rahoituksen taksonomia: Ilmastoa koskevaa delegoitua asetusta täydentävä delegoitu asetus koskien ydinenergia- ja maakaasutoimintoja

Kiitos mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selvityksestä

Maakaasu ja ydinvoima eivät kuulu kestävän rahoituksen taksonomiaan

Kestävän rahoituksen taksonomia olisi voinut olla työkalu, jonka avulla sijoituksia ohjataan Pariisin sopimuksen tavoitteiden mukaisiin hankkeisiin. Ydinvoiman ja fossiilisen maakaasun sisällyttäminen taksonomiaan vesittävät tätä tarkoitusta.

Taksonomian vaikutuksia arvioinut Technical expert group on sustainable finance (TEG) ei suosittanut ydinvoiman sisällyttämistä taksonomiaan[1]. Vaikka päästötöntä, tai oikeammin hiilenosalta välittömästi vähäpäästöistä, ydinvoiman ei katsottu olevan DNSH-periaatteen mukaista ympäristövaikutuksiltaan. Taksonomiaa tarkastellut EU platform of sustainable finance ei myöskään suosittele tammikuussa julkaistussa kannanotossaan maakaasun tai ydinvoiman sisällyttämistä taksonomiaan[2].

Fissioon perustuvassa ydinvoimassa on ratkaisemattomia ja ympäristölle erittäin vakavia ongelmia uraanin tuotannossa kaivosteollisuudessa. Myöskään ydinjätteen loppusijoituksen turvallisuudesta ei ole näyttöä. Päinvastoin tiedot Ruotsista osoittavat esimerkiksi kuparikaseleihin liittyvän edelleen riskejä. Jääkausiin liittyvät epävarmuuksista ei ole tieteellistä selvitystä. Ydinjätteen haitta-aineiden biologista rikastumista ei ole selvitetty riittävästi. Suomalainen ja ydinvoimateollisuuden malli ydinjätteen muuttumisesta turvalliseksi ei huomioi pitkäikäisten radionuklidien ekologisia vaikutuksia. Ydinvoiman hiilipäästölaskelmat riippuvat myös uraanintuotannon kaivannaisjätehuollon päästöistä, joita kaivosteollisuus ei selvitä kaivannaisjätedirektiivin mukaisesti ainakaan Suomessa ja vaikuttavat merkittävästi päästöihin.

[1] https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200309-sustainable-finance-teg-final-report-taxonomy-annexes_en.pdf
[2] https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/220121-sustainable-finance-platform-response-taxonomy-complementary-delegated-act_en.pdf s. 3-4

Ilmastokriisin kannalta on myös huomioitava, että nykyisen ydinvoiman rakentaminen länsimaissa ottaa suunniteltuun ja markkinoituun nähden moninkertaisen ajan hinnan. Esimerkiksi Olkiluoto 3n kokonaishinta TVOlle on noin 6 miljardia ja saman verran tappiota toimittajille, eli yhteensä 4-kertainen sovittuun 3 miljardiin nähden. Voimalan käyttöönotossa on edelleen vakavia ongelmia 12 vuoden myöhästymisten jälkeen, viimeisin arvio kaupallisesta tuotannosta on syyskuu 2022. Fennovoima oli kaatuessaan nostanut hinta-arvioitaan jo miljardilla ja useita vuosia myöhässä ennen rakentamislupaa. Vaikka markkinalähtöisiä investointeja saataisiin aluksi, tahtovat hankkeet kaatua yhteiskunnan niskaan.

Ydinvoimasijoituksiin liittyy myös merkittäviä geopoliittisia riskejä. Yhden geopoliittisen riskin ja riippuvuuden korvaaminen toisella ei olisi järkevää. Käytännössä ehkä hintakilpailukykyisiä ydinvoimaloita mahdollisesti nykyisillä kolmannen sukupolven kriteereillä toimittavat vain Kiina ja Venäjä. Suomen halu saada ydinvoima taksonomiaan perustui lähinnä Pyhäjoen Hanhikivi-hankkeen investointitarpeisiin. Hanke on nyt kaatunut, ja vastaavan saaminen “lännestä” ei perustu realiteetteihin. Markkinoilla on ei ole toimittajaa. Huomioiden Venäjän sotatoimet, on Suomessa myös arvioitava Rosatomin toimintaa Loviisan ydinvoimalan ja mahdollisesti TVOn Olkiluodon voimaloiden osalta ydinpolttoaineen sekä sen raaka-aineketjun, teknologian/varaosien ja huoltopalvelujen tuottajana.

Uuden tuonti-fossiilisten polttoaineiden infrastruktuurin rakentamisen sijasta EUssa tulee sijoittaa uusiutuvaan energiaan, kuten biokaasuun.

Suomen ja EUn on tarkasteltava myös maakaasun kulutusta tarveharkinnan perusteella ja investoitava sen vaihtoehtoihin. Keinolannoitteet ovat yksi maakaasun kulutuskohde, joista voidaan pyrkiä eroon turvallisiin kierrätyslannoitteisin ja esimerkiksi hiiliviljelyyn ja parempaan ravinteiden sitomisen panostamalla. Yleisemmin energian osalta taksonomiassa tulee pyrkiä energiaa säästäviin ja kulutusta kohtuullistaviin innovaatioihin.

Ilmastokriisi on otettava vakavissaan ja lähitulevaisuuden investoinneilla on ratkaiseva merkitys maapallon tulevaisuudelle. Ilmastolle ja luonnolle haitallisten investointien sisällyttäminen taksonomiaan on viherpesua.

Luonnonsuojeluliitto esittää Suomen kantaa tältä osin muutettavaksi.

Lisätietoja

Jari Natunen, Erityisasiantuntija
044 21 00 453,
jari.natunen@sll.fi